

Nefndasvið Alþingis

151. löggjafarþing
Þingskj 32 – 32.mál

01.11.2020

Umsögn Valorku ehf um frumvarp til breytinga á lögum um loftslagsmál

Þær tillögur sem hér eru lagðar til virðast allajafna vera til bóta; og sumar þeirra verulega. Vík ég lítilliga að þeim hér á eftir, en fyrst að því sem hér vantar.

Helsti galli þessa frumvarps er sá að ekki eru lagðar fram tillögur um stærsta ágalla laga nr 70/2012 um loftslagsmál. Hann er sá að hvergi í lögnum er lýst skyldu stjórnvalda til að styðja og miðla íslenskri tækni sem stuðlar að alþjóðlegum markmiðum í loftslagsmálum; óháð því hvort tæknin nýtist fyrir innanlandsmarkmið landsins að öðru leyti. **Þannig endurspeglar lög nr 70/2012 ekki ákvæði í 10.gr Parísarsáttmálans.** Ákvæði í lögnum sem varðar loftslagssjóð er annars eðlis; þau eru einungis heimildarákvæði um stuðning en ekki sú skylda sem 10.grein Parísarsáttmálans leggur aðildarríkjum á herðar.

Meðan þennan þátt vantar eru íslensk stjórnvöld í raun að bregðast skuldbindingum sínum í loftslagsmálum. Lög um loftslagsmál virðast miða við það að Ísland eigi sinn eigin lofthjúp, en beri ekki ábyrgð á verndun sameigilegs lofthjúps jarðar. Ekkert í íslenskum lögum skuldbindur eða hvetur stjórnvöld til að styðja þróun og miðlun tækni sem gagnast til orkuskipta í formi minni notkunar jarðefnaeldsneytis. Afleiðingin er sú að íslensk tækni í þeim efnum fær ekki nauðsynlegan stuðning samkeppnissjóða til að þroskast svo að hún verði boðleg á markað eða í samstarf erlendis.

Þessi alvarlegi ágalli íslensks lagaumhverfis hefur komið harkalega niður á því verkefni sem Valorka hefur unnið að í rúman áratug, sem er þróun nýrrar tækni til nýtingar sjávarfallaorku. Tækni sem nýtast mun í orkuskiptum heimsríkja en er ekki bráðnauðsynleg innanlands vegna sérstöðu í orkuframleiðslu Íslands. Verkefninu hefur verið haldið niðri af samkeppnissjóðum; t.d. verið án alls stuðning í 2 síðustu ár, þrátt fyrir að hafa staðið undir öllum væntingum í faglegum efnum. Skortur á stuðningi er eingöngu vegna þess að markmiðs- og lagasetningu skortir af hendi íslenskra stjórnvalda. Stjórnvöld hafa einbeitt sér að samdrætti í losun innanlands, m.a. með áðurnefndum lögum, en algerlega vanrækt þennan þátt. **Það eru því vonbrigði ef ekki verður tekið á því í þessu frumverpi til breytinga.**

Þær breytingar sem hér eru lagðar til virðast annars yfirleitt vera til bóta. Nánar um það:

1.gr. Í góðu lagi að taka út staflið um aðlögun sem markmið í loftslagsmálum. Í raun á aðlögun ekki heima í þessum lögum fremur en öðrum; þar þarf að beita fjölþættum úrræðum sem gætu snert mörg önnur lög.

2.gr. Mjög nauðsynlegt er að forsendur séu tilgreindar í aðgerðaáætlun (a). Tek undir að æskilegt sé að skýrari reglur séu um mótun og framlagningu aðgerðaráætlunar (b); sömuleiðis að tryggja umfjöllun Alþingis um málaflokkinn (c).

3.gr og 4.gr. Skýrari reglur um loftslagsráð eru til bóta.

5.gr. Hugmyndin um loftslagsvettvang er mjög góð og sömuleiðis tilgangur þess. Hinsvegar sýnist mér að þarna sé ekki nægilega tryggt það víðtæka samráð sem þarf að vera til að vettvangurinn starfi sem skyldi. Þarna er lagður til samráðsvettvangur ríkis, sveitarfélaga, akademíu, og svonefndra umhverfissamtaka, „auk annarra fulltrúa sem nauðsynlegt er talið að eigi sæti á hverjum tíma“. Þetta er óviðunandi orðalag. Hver ákveður hverjir eru „nauðsynlegir“ og hverjir eru „óæskilegir“ í loftslagsmálum? Er það hinn pólitíski ráðherra sem þannig útdeilir sþoslum og áhrifum? Eða eru það hinir akademísku fulltrúar sem þannig geta betur komið sínum sjónarmiðum á framfæri? Eðlilegast væri að auglýst væri eftir þeim sem áhuga hafa á setu í þessum hópi. Hér væri um ólaunað nefndarstarf að ræða; að frátöldum e.t.v. formanni og starfsmönnum. Þannig gæti vettvangurinn orðið all fjölmennur, en um leið er hann betur tengdur út í samfélagið og betra úrræði fyrir stjórnvöld. Loftslagsmál eru ekki þess eðlis að þau verði falin embættismönnum eða menntafólki án góðrar tengingar við almenning; hér gæti verið ágæt leið til þess.

Mikilvægast er þó að þær breytingar verði gerðar sem ég nefndi í upphafi.

Virðingarfyllst

Valdimar Össurason
Valorka ehf